1592-ben megszületett a fia, Hidejosi megtette a gyermeket főtanácsadóvá, ő maga pedig felvette a *taikó* címet, ami a visszavonult *kanpakut* illette meg. A Tojotomi méltóságnevet magától Gojódzei tennótól kapta, akit aztán 1588-ban rákényszerített, hogy hűségesküt tegyen neki összes vazallusával együtt.

KERESZTÉNYKITILTÓ HATÁROZAT (1587)

A portugálok megrettenve és addig megszerzett hatalmuk feletti féltékenységgel figyelték Tojotomi fellépését, s bár az új vezető Oda Nobunaga híve volt, a megváltozott politikai körülmények között a portugálok jövője bizonytalanná vált.

Hidejosi hamar legyőzte ellenfeleit[101] és ezzel meghozta a várva várt békét az országnak. 1590-re – több mint száz év óta először – az egész birodalomban béke honolt. A véres polgárháborúk kora[102] lassan a múltba veszett. A belső stabilitás feltételeinek megteremtődésével egy időben Tojotomi Hidejosi nagy energiát fordított a külföldiekkel szembeni politikájára. Gazdasági erejének jó része ugyanis – csakúgy, mint elődjéé – a portugálok által lebonyolított kereskedelmen nyugodott. Átmeneti bizonytalanság után a portugálok örömmel vették tudomásul helyzetük stabilitását.[103] Az összképet tovább javította, hogy Hidejosi eleinte ugyanúgy támogatta a kereszténységet,[104] mint elődje.

A japán kereszténység fő védőbástyái a megkeresztelkedett daimjók voltak. 1582-ben a jezsuita Alessandro Valignano vizitátor támogatásával három keresztény hitre tért daimjó, Omura, Otomo és Arima négy fiatal japánt menesztett követségbe a pápához. A három évig tartó út India és Afrika megkerülésével, Portugálián és Spanyolországon keresztül vezetett Rómába. Ez volt az első hivatalos japán küldöttség Európába.[105]

---

[101] 1587-ben egyesítette egész Kjúsút, 1590-ben pedig leigázta a Kantó vidéket uraló Gohódzsó családot.

[102] Japán elnevezéssel: *Szengoku-Dzsidai.*

[103] Természetesen a portugálok haszna a Japánra vonatkozó külkereskedelemből a portugálok egész Ázsiára kiterjedő nyereségéhez viszonyítva elenyésző volt, mégis stratégiailag igen fontos.

[104] A kereszténység védelmének fő oka továbbra is a buddhista egyház hatalmának letörésében rejlett.

[105] A küldöttek nyolc és fél év után térhettek vissza a szigetországba, amikor a vallási helyzet már merőben más arcot öltött.

Kereszténypártoló politikája ellenére azonban az Oda Nobunagára jellemző lelkesedésnek Hidejosi a legkisebb jelét sem adta, ami figyelmeztetően hatott az éles szemű jezsuiták körében. Történt mindez a legrosszabbkor: ebben a politikai, vallási helyzetben jelentek meg ugyanis 1587-ben Japán partjainál a spanyolok.

II. Fülöp alattvalói között hamarosan dominikánus és ferences hittérítők érkeztek a szigetországba és a vallási tolerancia kora egy csapásra véget ért. A spanyolok többsége úgy tekintett a „bennszülöttek" ősi vallásaira, mint amelyekben semmiféle kapcsolódási pont nincs a kereszténység számára.[106] A spanyolok felfogása az volt, hogy a nyilvánvaló pogányságot meg kell semmisíteni, hogy az igaz hit a maga teljes tisztaságában terjedhessen. Ennek beteljesítésére a legalkalmasabbak a domonkosok voltak.

A jezsuita táborban „nem örültek" az új jelentkezők érkezésének. A másik oldalon a szerzeteseket utálták, amiért beavatkoztak az életükbe, akik valójában pápai kivonattal érkeztek Japánba, amelyik fenntartotta ezt az országot a portugál jezsuitáknak, habár Róma arra is rákényszerült, hogy hivatalos utasításokat adjon spanyol kolduló szerzetesrendek jelenlétéről Japánban, nem kis ellenségeskedést támasztva ezzel a szigetország missziói között. A szakmai féltékenységet megerősítette az ellenszenv Spanyolország és Portugália között. A nemzetek közti ellenséges érzületet tovább súlyosbította a két királyság egyesülése 1580-ban II. Fülöp uralma alatt.

Ezen kívül a jezsuitákat megrémítették a spanyol evangélista módszerek, míg velük szemben a dominikánusok megdöbbenésüket fejezték ki a fölött, amit ők a jezsuiták világiasságának hívtak. Azzal vádolták a jezsuitákat, hogy a saját hasznukra kereskednek.[107] Az egyre feszültebb helyzetet látva Hidejosi

---

[106] A spanyolok nem tudtak mit kezdeni az olyan problémákkal, hogy a keresztény rendszerből kiemelt szavaknak nem voltak a japán nyelvben pontos megfelelőik, így a tolmácsok legnagyobb igyekezete ellenére a prédikáló akaratlanul is félrevezette a hallgatóságot. A legnagyobb vita az „Isten" szó fordítása körül alakult ki. Xavéri – aki maga is beleütközött ebbe a problémába –, kezdetben a *Daincsi* buddhista kifejezéssel fordította. Hónapokkal később rájött, hogy ez melléfordítás és a portugál *Deos* szót kezdte használni, amely pontos volt ugyan, de a japánok nem értették.

[107] Ebben a vádban volt némi igazság. Hidejosi ideje alatt Nagaszaki városát gyakorlatilag a jezsuiták irányították. A helyi lakosság többségében keresztény volt és a város japán vezetői a jezsuita szerzetesek befolyása alatt álltak. Utóbbiak nemcsak figyelemreméltó közigazgatási hatalmat gyakoroltak közvetve, hanem elvették a Makaóból érkező portugál hajók áruinak értékesítéséből származó haszon bizonyos százalékát. Habár – hogy igazságosak legyünk a jezsuitákkal – el kell mondani, ezek a tranzakciók jelentették a bevételeik fő forrását, hogy fenntartsák és kiterjesszék a templomokat, papneveldéket és nyomdáikat.

hirtelen nemtetszését fejezte ki a külföldi hittérítőkkel szemben. Minden előzmény nélkül, 1587. július 25-én kiáltványt bocsátott ki.

1. Japán a Kamik[108] *országa, ezért az, hogy az atyák idejönnek, és ördögi törvényt hirdetnek, a legelítélendőbb és leggonoszabb cselekedet.*

2. Az, hogy az atyák Japánba jönnek, saját hitükre térítik az embereket és e célból buddhista és sintoista templomokat rombolnak le, eddig sosem látott és sosem hallott dolog. Amikor a Tenka Ura hűbérbirtokokat, városokat vagy jövedelmet ad valakinek, az tisztán átmeneti, és a címzettek kötelesek betartani a törvényeket, azok megsértése nélkül és Japán minden rendeletét; de hogy fellázítsák a [legalacsonyabb társadalmi osztályokat], *az, hogy ilyen gaztetteket kövessenek el, az valami olyan, ami szigorú büntetetést érdemel.*

3. Amennyiben a Tenka Ura meg is engedte az atyáknak, hogy növeljék szektájukat, úgy, ahogyan azt a keresztények teszik, az mégis ellenkezik Japán törvényeivel, ahogyan azt előzőleg már kijelentettük. Mivel az ilyesmi elfogadhatatlan, határozottan azt akarjuk, hogy az atyák ne maradjanak tovább japán földön. Éppen ezért megparancsolom, hogy miután 20 napon belül elintézik ügyeiket, térjenek vissza saját országukba. Ha valaki ebben az időszakban ártana nekik, a bűnös megkapja méltó büntetését.

4. Az viszont, hogy a Nagy Hajó jön kereskedni, egészen más dolog, ennélfogva [megengedem, hogy] *a portugálok zavartalanul folytathassák tovább a kereskedelmet* [Japánnal].

5. A továbbiakban pedig, nem csak a kereskedők, de bármely személy, aki Indiából érkezik, és nem kerül szembe a sintó törvényeivel, valamint a buddhista istenekkel, szabadon jöhet Japánba, és erről [szabad mozgásáról] *kapjon megfelelő* [írásos] *felhatalmazást.*

[Kelt:] *Tensó 15. évének, 6. hónapjának, 19. napján.*[109]

---

[108] Istenek.

[109] Az eredeti rendelet angol fordítását közli: Boxer, Charles Ralph: *The Christian Century in Japan (1549–1650).* Cambridge University Press, London, 1951. 148.